

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет Будівельний
Кафедра Архітектури та інженерних вишукувань

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК10 Рисунок, живопис, скульптура

Обов'язковий

(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми

Архітектура та містобудування.

(назва)

за спеціальністю 191 « Архітектура та містобудування».

(шифр, назва)

на першому рівні вищої освіти.

Розробник:

Чередниченко О.М., Народний художник України, доц. каф. АтаІВ
(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри архітектури та інжене- рних вишукувань	протокол від <u>12.06.2023</u> № <u>13</u>
	Завідувач кафедри <u>Бородай Д.С.</u>

Погоджено:

Гарант освітньої програми Бородай Д.С.Декан факультету, де реалізується освітня програма Циганенко Л.А.Рецензія на робочу програму надана А.С. Бородай (додається)
(підпис) (ПІБ)С.А. Мухомов (додається)
(підпис) (ПІБ)Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитаціїНадія БаранівЗареєстровано в електронній базі: дата: 30.06 2023 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Рисунок, живопис, скульптура							
2.	Факультет/кафедра	Будівельний факультет / кафедра Архітектури та інженерних вишукувань							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма «Архітектура та містобудування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» кваліфікація: бакалавр архітектури							
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)								
6.	Рівень НРК	6 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	денне – 1 семестр 1-15 тиждень; 2 семестр 1-15 тиждень; 3 семестр 1-15 тиждень; 4 семестр 1-15 тиждень; 5 семестр 1-15 тиждень; 6 семестр 1-15 тиждень; 7 семестр 1-15 тиждень; 8 семестр 1-15 тиждень.							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	15							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські		Лабораторні			
				1курс (семестр 1 / 2) 30 / 30				1 курс (семестр 1 / 2) 30 / 30	
				2 курс (семестр 3 / 4) 30 / 30				2 курс (семестр 3 / 4) 30 / 30	
				3 курс (семестр 5 / 6) 30 / 30	1ст курс (семестр 1 / 2) 30 / 30			3 курс (семестр 5 / 6) 30 / 30	1ст курс (семестр 1 / 2) 30 / 30
				4 курс (семестр 7 / 8) 30 / 12	2ст курс (семестр 3 / 4) 30 / 30			4 курс (семестр 7 / 8) 30 / 18 30 / 30	2ст курс (семестр 3 / 4) 60 / 60 30 / 30
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Чередниченко О.М.							
11.1	Контактна інформація	кабінет 428е; т. +380988224838							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Рисунок, живопис, скульптура є складовою підготовки архітектора. Підчас вивчення ОК студент отримає знання: про основи композиційного розміщення зображуваної моделі на аркуші; основні принципи конструктивного рисунку та його стадійну послідовність, засоби побудови об'ємної форми на площині, закономірності сприйняття; принципи перспективного зображення моделі та її компонентів; закономірності стану освітлення предмета (світло, білі, напівтіні, рефлекс, власна і падаюча тінь); основні принципи							

		живопису та його стадійну послідовність, засоби побудови об'ємної форми на площині, закономірності сприйняття кольору; загальну структуру побудови та кольорового зображення предметів; основні типи рельєфів, які широко застосовувались у світовій скульптурі; закони побудови рельєфних зображень на площині. Також навчитися: знаходити оптимальне композиційне рішення; правильно визначити пропорції зображуваного об'єкта; дотримуватись принципів великої форми та її конкретизації; вирішити проблему об'ємності та просторовості зображення основними засобами рисунку тоном та лінією; прийняти оптимальне композиційне рішення; наглядно продемонструвати конструктивно-пластичний аналіз структури форми зображуваного предмету, та кольорових світлотіньових відношень предметів та простору; вирішити проблему об'ємності та просторовості зображення основними засобами живопису-кольором; створювати рельєфні зображення на площині; застосовувати різні інструменти при виконанні пластичних творів; виконувати розрахунки скорочення об'ємів згідно з законами побудови класичного рельєфу; оформляти практичні роботи у вигляді завершених тематичних моделей. Отримання знань ОК дає можливість в подальшому працювати архітектором.
13.	Мета освітнього компонента	Розвиток аналітичного мислення, формування просторового сприйняття і уяви, опанування принципів створення реалістичного зображення та розуміння законів кольорових співвідношень. У процесі вивчення дисципліни студенти засвоюють відомості про основи композиційного розміщення зображуваної моделі, основні принципи живопису та стадійну послідовність реалістичного кольорового зображення. Розвиток у студентів розуміння пластики, об'ємно-просторового бачення та практичних навичок виконання рельєфних зображень як одного із видів синтезу скульптури й архітектури. Формування просторового сприйняття і уяви. Навчитися бачити і передавати форму об'ємно, оволодіти вмінням перспективної побудови зображення, вміти створювати архітектурні композиції за уявою.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Для успішного освоєння ОК необхідно опанувати принципи створення реалістичного зображення на площині. Навчитися розуміти закони побудови конструктивної форми моделі і використовувати їх у практичній роботі над рисунком. Розуміти тонову цілісність зображення. Оволодіти принципом роботи від загального до окремого. Формування кола практичних графічних умінь. Пошук засобів, що підкреслюють найбільш характерні особливості зображуваної моделі, що сприятиме найбільшій виразності рисунку. Розвиток аналітичного мислення (студенти вчаться розуміти принцип кольорового зображення об'єктів, аналізувати утворення та співвідношення кольорів, уявно моделювати форму, знаходити оптимальні варіанти композиції); формування просторового сприйняття й уяви (робота над живописом вчить студентів бачити

		і передавати форму об'ємно за допомогою кольору, враховуючи освітлення та простір); опанування принципів створення реалістичного зображення на площині (шляхом виконання систематичних вправ, студенти повинні навчитися розуміти закони зображення форми моделі і використовувати їх у практичній роботі над живописом); розуміння цілісності зображення (оволодіння принципом роботи від загального до частки, вміння деталізувати, не руйнуючи цілого; вірно визначати тональні та кольорові відношення); формування кола практичних живописних умінь (пошук засобів, що підкреслюють найбільш характерні особливості зображуваної моделі, її матеріальність, колір, та фактори що впливають на його утворення). Навчити студентів застосовувати набуті знання при створенні рельєфів, розвиток індивідуальних стилістичних манер кожного студента у висловлюванні пластичної ідеї сучасності з урахуванням функціонального призначення, технології виготовлення, матеріалу.
15.	Політика академічної доброчесності	Практичні роботи по ОК, студент повинен виконувати самостійно та своєчасно здавати викладачу. Вразі не виконання цих вимог робота студента не буде зарахована, а студент буде направлений на додаткове вивчення ОК.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4273

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹			Як оцінюється ДРН
	ПРН ₁₀	ПРН ₁₁	ПРН ₁₈	
ДРН 1 виконувати конструктивний рисунок геометричних форм, архітектурних деталей, а також гіпсових частин обличчя та моделі голови	х	х	х	Практична робота
ДРН 2 виконувати рисунки голови людини в живописі	х	х		Практична робота
ДРН 3 виконувати конструктивний рисунок фігури і частин тіла людини та її зображення в інтер'єрі	х	х		Практична робота
ДРН 4 виконувати моделювання рельєфних та об'ємних форм скульптурними засобами		х	х	Практична робота

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література ²
	Аудиторна робота			Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
1 курс 1 семестр					
Тема 1. Лінійно-конструктивний рисунок побудови геометричних тіл (куб, циліндр, конус, піраміда). Створити композицію з геометричного тіла - куба, опанувати закон перспективи побудови об'єкта на одну точку сходу, передати лінійно повітряну перспективу.		6		6	1-8,10
Тема 2. Лінійно-конструктивний рисунок складної геометричної форми з вписаними окружностями (за уявою). Створити композицію зі стрічки, яка складається з геометричної фігури - квад- рат, в кожен квадратний сегмент вписати окружність, опанувати закон перспективи побудови об'єкта на одну точку сходу, передати лінійно повітряну перспективу		6		6	1-8,10
Тема 3. Конструктивний рисунок з тона- льним вирішенням (тіла обертання. Ваза). Виконати конструктивний рисунок тіла обертання - ваза, передати світлотіньові відносини, вирішити повітряну перспек- тиву.		6		6	1-8,10
Тема 4. Малюнок рослинних орнаментів (трилисник, п'ятилисник).		6		6	1-8,10
Тема 5. Постановка з геометричних та архітектурних деталей і драперією у просторі.		6		6	1-8,10
Всього		30		30	
1 курс 2 семестр					
Тема 6. Конструктивний рисунок черепа. Виконати конструктивний рисунок черепу в двох положеннях (тричверті, профіль) з домінуючим одним на вибір, передати світлотіньові відносини, вирішити повіт- ряну перспективу.		6		6	1-8,10
Тема 7. Рисунок гіпсових губ Давида		4		4	1-8,10
Тема 8. Рисунок гіпсового носа Давида		4		4	1-8,10
Тема 9. Рисунок гіпсового ока Давида		4		4	1-8,10
Тема 10. Рисунок гіпсового вуха Давида		4		4	1-8,10
Тема 11. Рисунок жіночої гіпсової голови. Конструктивний рисунок гіпсової обр-		4		4	1-8,10

бовки голови, передати світлотіньові відносини, вирішити повітряну перспективу.					
<i>Тема 5. Рисунок гіпсової голови.</i> Конструктивний рисунок гіпсової голови з плечовим поясом, передати світлотіньові відносини, вирішити повітряну перспективу.		4		4	1-8,10
Всього		30		30	
2 курс 3 семестр					
<i>Тема 1. Тональний рисунок просторового натюрморта в інтер'єрі з урахуванням простору і деталей.</i> Ознайомлення з особливостями лінійно-конструктивної побудови гіпсових тіл, набуття навичок побудови перспективи, ознайомлення з конструктивними особливостями предметів гранних і круглих гіпсових тіл, власна і падаюча тіні, знайомство з особливостями розподілення світла на драперії і гіпсових тілах.		8		8	1-8,11
<i>Тема 2. Рисунок гіпсової голови.</i> Конструктивний рисунок гіпсової голови з плечовим поясом, передати світлотіньові відносини, вирішити повітряну перспективу.		10		10	1-8,11
<i>Тема 3. Конструктивний рисунок живої голови.</i> Конструктивний рисунок живої голови м'якими матеріалами, передати світлотіньові відносини, вирішити повітряну перспективу.		12		12	1-8,11
Всього		30		30	
2 курс 4 семестр					
<i>Тема 4. Гризайль (натюрморт).</i> Тональна передача, повітряна перспектива.		8		8	1-8,11
<i>Тема 5. Кольоровий рефлекс. Натюрморт із гіпсових тіл на фоні контрастних драперій.</i> Вивчити закономірності побудови форми з урахуванням впливу кольору оточуючого середовища, простежити виконання кольорових рефлексів. Гуаш. Акварель.		8		8	1-8,11
<i>Тема 6. Тепла гама кольорів. Натюрморт.</i> Натурна постановка в теплій гамі кольорів. Акварель. Гуаш.		6		6	1-8,11
<i>Тема 7. Холодна гама кольорів. Натюрморт.</i> Натурна постановка у холодній гамі кольорів. Акварель. Гуаш.		6		6	1-8,11

Всього		30		30	
3 курс 5 семестр / 1с.т. курс 1 семестр					
Тема 1. Стопа. Рисунок у різних положеннях. Виконується конструктивно-анатомічний рисунок із застосуванням тону; передання пластики, пропорцій, характерних особливостей форм зображуваного об'єкту.		8/8		8/8	1-8,12
Тема 2. Кість. Рисунок у різних положеннях. Виконується конструктивно-анатомічний рисунок із застосуванням тону; передання пластики, пропорцій, характерних особливостей форм зображуваного об'єкту		8/8		8/8	1-8,12
Тема 3. Рисунок одягненої напівфігури з руками. Конструктивний та анатомічний аналіз тіла людини, взаємозалежність між плечовим і газовим поясом при зображення стоячої постаті людини, пропорції, центр ваги, симетричність, вибір точки зору, лінія горизонту, композиція, конструктивно-пластична побудова, пластичне моделювання, узагальнення форми, цілісність сприйняття.		14/8		14/8	1-8,12
Всього		30/30		30/30	
3 курс 6 семестр / 1с.т. курс 2 семестр					
Тема 4. Натюрморт із гіпсовою головою. Передати світло-тонові та кольорові відношення предметів, врахувати дію рефлексів. (Гуаш, акварель).		4/4		4/4	1-8,12
Тема 5. Голова натурника. Гризайль. Опанувати прийоми моделювання форми голови у живописі. (Акварель).		9/9		9/9	1-8,12
Тема 6. Голова натурника з плечовим поясом на світлому тлі. Виявити об'ємну форму засобами живопису, передати характер освітлення, кольорові відносини. (Гуаш, акварель).		9/9		9/9	1-8,12
Тема 7. Копії мотивів давньоруської рельєфної пластики. Передання пластики, пропорцій, характерних особливостей форм зображуваного об'єкту.		4/4		4/4	1-8,12,17
Тема 8. Декоративний натюрморт. Рельєф. Творче рішення. Передання пластики, пропорцій, характерних особливостей форм зображуваного об'єкту.		4/4		4/4	1-8,12,17
Всього		30/30		30/30	
4 курс 7 семестр / 2с.т. курс 3 семестр					

Тема 1. Рисунок гіпсової статуї з елементами інтер'єру. За допомогою засобів конструктивно-аналітичного рисунку виявити пластику, пропорції, характерні особливості форми зображувального об'єкту.		6/6		6/6	1-8,13
Тема 2. Рисунок чоловічої фігури в інтер'єрі. Провести конструктивно-пластичний аналіз форми об'єкту. Опанувати прийоми передачі особливостей натури засобами світлотіньового рисунку.		12/12		12/12	1-8,13,16
Тема 3. Рисунок живої фігури. Опанувати прийоми конструктивної побудови тіла людини та пластичний аналіз форми об'єкту.		12/12		12/12	1-8,13,16
Всього		30/30		30/30	
4 курс 8 семестр / 2с.т. курс 4 семестр					
Тема 4. Фігура в інтер'єрі. Забезпечити колористичний зв'язок фігури з інтер'єром, передати світлові-тіньові та кольорові відношення, враховуючи освітлення інтер'єру.		15/15		15/15	1-8,13
Тема 5. Етюд архітектурного об'єкту з фігурою. Забезпечити колористичний зв'язок фігури з архітектурним об'єктом і навколишнім середовищем, передати світлові-тіньові та кольорові відношення.		15/15		15/15	1-8,13
Всього		30/30		30/30	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1.	Пояснення, демонстрація матеріалу, практична робота – рисунок з натури.	90	Самооцінка знань, використання основної та допоміжної літератури. Виконання індивідуального завдання.	90
ДРН 2.	Пояснення, демонстрація матеріалу, практична робота – рисунок та живопис з натури.	90	Самооцінка знань, використання основної та допоміжної літератури. Виконання індивідуального завдання.	90
ДРН 3.	Пояснення, демонстрація матеріалу, практична робота – рисунок та живопис з натури.	90	Самооцінка знань, використання основної та допоміжної літератури. Виконання індивідуального завдання.	90
ДРН 4.	Пояснення, демонстрація матеріалу, практична робота – виконання індивідуальних завдань скульптурними засобами.	90	Самооцінка знань, використання основної та допоміжної літератури. Виконання індивідуального завдання.	90

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Практична робота (виконання рисунків, живопису, скульптурних композицій)	90 балів / 90%	14 тиждень
6	Залікова творча робота	10 балів / 10%	По завершенні ОК

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ³	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ⁴
1 курс 1 семестр				
Практична робота №1	1-7 балів <i>Вимоги щодо завдання не виконано.</i>	8-11 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити.</i>	12-15 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення</i>	16-18 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці.</i>
Практична робота №2	1-7 балів <i>Вимоги щодо завдання не виконано.</i>	8-11 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити.</i>	12-15 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення</i>	16-18 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці.</i>
Практична робота №3	1-7 балів <i>Вимоги щодо завдання не виконано.</i>	8-11 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити.</i>	12-15 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення</i>	16-18 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці.</i>
Практична робота №4	1-7 балів <i>Вимоги щодо завдання не виконано.</i>	8-11 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити.</i>	12-15 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення</i>	16-18 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці</i>
Практична робота №5	1-7 балів <i>Вимоги щодо завдання не виконано.</i>	8-11 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити.</i>	12-15 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення</i>	16-18 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці</i>
Залік	1-2 балів <i>Вимоги щодо завдань не виконано.</i>	3-5 балів <i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити.</i>	6-7 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандар-</i>	8-10 балів <i>Виконано усі вимоги завдання, має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує</i>

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

	<i>нано.</i>	<i>дові відсутні або недостатньо розкрити.</i>	<i>та практичні знання, але має стандартне мислення</i>	<i>грунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці</i>
--	--------------	--	---	--

5.3.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Аналіз ескізів та зарисовок до практичних завдань, усний зворотній зв'язок з викладачем	Кожне практичне заняття тиждень
2.	Аналіз ескізів до творчої залікової роботи, усний зворотній зв'язок з викладачем	12 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники посібник

1. Юлія Ідак, Тетяна Клименюк, Олег Ляковський: Основи об'ємно-просторової композиції. - Львів «Львівська політехніка» 2020 - 212с.
2. Все про малювання. Понад 200 технік, уроків і порад для художників-початківців / пер. с англ. В. Ракулєнко. КМ-БУКС, 2021. - 240с.
3. Марк Кістлер: Ви зможете малювати за 30 днів / пер. с англ. Марія Коваленко. Моноліт-Bizz, 2021 - 300с.
4. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навчальний посібник - Львів: «Львівська політехніка», 2018 - 297с.
5. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції: Геометричні аспекти художнього формотворення.- Київ.: Каравела, 2017 - 304 с.
6. Шаповал Н.Г. Основи архітектурного формотворення. - Київ: Основа 2008 - 448 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

7. Чередниченко О.М., Саєнко Д.Ю., Василець В.Р., Пойда В.М. методичні вказівки що до практичної роботи студентів з навчальної дисципліни «Малюнок» для студентів 1 курсу спеціальності 191 «Архітектура та місто будування» освітньо-професійної програми «Архітектурне проектування та внутрішній інтер'єр» Суми, ФОП Корощенко О.М., 2019 - 56
8. Чередниченко О.М. Рисунок, живопис, скульптура. Зарисовки архітектурних мотивів. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять. Для студентів 1 курсу денної форми навчання, спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» / Суми, 2023 рік – 21 с.
9. Чередниченко О.М. Рисунок, живопис, скульптура. Виконання рисунку. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять. Для студентів 1 курсу денної форми навчання, спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» / Суми, 2023 рік - 25с.

6.2. Інформаційні ресурси:

10. <http://900igr.net/photo/zarubezhnye-khudozhniki/reproduksii-kartin-izvestnykh-khudozhnikov-i-ih-tim>
11. <http://teacherjournal.com.ua/component/search/?searchword>
12. <https://vseosvita.ua/library/metodicni-rekomendacii-sodo-vikonanna-practicnih-zavdan-z-disciplini-malunok-ta-zivopis-na-temu-arhitekturni-detali-dla-studentiv-ii-kursu-281404.html>
13. <https://vseosvita.ua/librar>/metodicni-vkazivki-sodo-samostijnoi-roboti-studentiv-z-navcalnoi-disciplini-malunok-ta-zivopis-dla-studentiv-1-kursu-specialnosti-281403.html>